

Aan de gemeenteraad

Geachte leden van de gemeenteraad,

Gevraagd besluit:

Samenvattend stellen wij u voor:

1. Akkoord te gaan met de integratie van het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) en het Rotterdams Weerwoord (RWW) in een nieuw Omgevingsprogramma Water en Klimaatadaptatie als vrijwillig omgevingsprogramma onder de Omgevingswet, in dit programma krijgen ook de periodieke evaluatie en bijstelling een plek;
2. Akkoord te gaan met een verlenging van de looptijd van het GRP 2021-2025 met één jaar tot en met 2026. Daarbij akkoord te gaan om de in 2021 geaccordeerde ontwikkelingslijn van de rioolheffing door te zetten voor 2026: stijging met € 6,- + CPI;
3. Akkoord te gaan om binnen het stelsel van de omgevingswet het GRP als instrument instand te houden en dit uit te breiden tot het Omgevingsprogramma Water en klimaatadaptatie.

Waarom dit voorstel?/Waarom nu voorgelegd?

Het GRP heeft een looptijd van 2021 tot en met 2025. Ons college van B&W heeft besloten om deze looptijd met 1 jaar te verlengen tot en met 2026 om het mogelijk te maken dat het GRP en het RWW geïntegreerd kunnen worden tot een Water- en klimaatadaptatieprogramma.

Toelichting

1. Hoe is de rioleringszorg en klimaatadaptatie nu geregeld?

Het GRP gaat over de beleidsmatige invulling van de gemeentelijke watertaken op het gebied van de zorgplichten voor afvalwater, hemel- en grondwater. Daarnaast bevat het GRP de financiële onderbouwing van de rioolheffing. Kortom het GRP beschrijft wie doet wat, waarom, hoe en wanneer en wat het kost. De tendens is om de invulling van het GRP steeds meer integraal op te pakken met de andere assets in de buitenruimte. Dat zien we ook terug in de naam van het bestaande GRP: van buis naar buitenruimte.

Een beeld van de effecten van klimaatverandering en hoe we hier adaptief mee om moeten gaan is vastgelegd in het Programmakader Rotterdams Weerwoord 2030 (RWW). Het kenmerk van een (afdeling overstijgend) programma is dat die eindig is maar klimaatverandering is dat niet. We hebben nog decennialang te maken met de gevolgen van klimaatverandering. Het is dus een structurele uitdaging hoe we gezien de klimaatverandering onze buitenruimte zo inrichten dat we droge voeten houden en de volksgezondheid gewaarborgd blijft. Het uitgangspunt moet zijn dat uitdagingen die structureel zijn ook structureel geborgd moeten worden.

2. Waarom het GRP en RWW samenvoegen?

De inhoud en thema's (grondwater, extreme neerslag, bodemdaling en droogte) in het RWW zijn grotendeels gelijk of aanvullend op de invulling van de zorgplichten (afvalwater, hemelwater en grondwater) in het GRP. Samenvoeging van het (afval)waterbeleid (GRP) en klimaatadaptatiebeleid (RWW) in één beleidsplan is een voor de hand liggende stap om een samenhangende aanpak te waarborgen. De wens is dan ook om dit beleidsplan (incl. acties) als één nieuw programma onder de vlag van de Omgevingswet te positioneren.

Het GRP heeft een planperiode van 2021 tot en met 2025. Het is daarmee noodzakelijk dat het GRP geactualiseerd wordt. De uitvoeringsagenda van het RWW heeft een looptijd 2023 tot en met 2026. Om de samenvoeging mogelijk te maken is het nodig om de looptijd van het GRP met één jaar te verlengen. In 2026 komen we dan met een nieuw programma waarin het GRP en RWW zijn samengevoegd tot een Water en Klimaatadaptatieprogramma (WKP).

Voor de onderbouwing van de samenvoeging zijn er drie argumenten:

- Met het samenvoegen van het GRP en RWW hebben we een krachtiger instrument want één beleidsplan in plaats van twee, om de juiste maatregelen doelmatig uit te kunnen voeren voor een klimaatbestendig en aantrekkelijk stedelijk watersysteem.
- Het samenvoegen van het GRP en RWW zorgt voor een bundeling van de beschikbare middelen. Op deze manier kunnen we de middelen effectief en complementair inzetten en zorgen we voor een structurele borging en onderbouwing van de benodigde middelen om het stedelijk watersysteem robuust en klimaatbestendig te houden.
- In de geest van de Omgevingswet, met de daarbij toenemende mate van complexiteit aan samenhangende opgaven en transities, is het raadzaam een integraal Omgevingsprogramma op te stellen, met andere woorden samenvoegen van het GRP en RWW.

Met het samenvoegen van het GRP en RWW zorgen we er ook voor dat:

- De grote naamsbekendheid van het RWW, de sterke uitstraling en breed draagvlak behouden blijven
- De nog op te stellen Uitvoeringsagenda RWW 2027-2030 integraal onderdeel wordt van het nieuwe Water- en klimaatadaptatieprogramma. Het Programmakader 2030 blijft nog tot 2030 apart bestaan.
- Het verbreden van het rioleringsprogramma met het onderdeel klimaatadaptatie dit meer verweven raakt met de gemeentelijke watertaken en is de invulling en afbakening van het onderdeel kostendekking een belangrijk aandachtspunt. Bij een brede reikwijdte van het programma moet in het onderdeel kostendekking duidelijk worden gemaakt, welke kosten voortkomen uit de gemeentelijke watertaken (afvalwater, hemelwater, grondwater) en dus worden gedekt uit de rioolheffing en welke kosten op een andere wijze worden gedekt (bijvoorbeeld

vanuit de algemene middelen). Dit komt de transparantie en borging ten goede en doet recht aan de juridische grondslag voor een gedegen programma opzet.

3. Financiële consequenties

De huidige rioolheffing komt voort uit de Gemeentewet. De invoering van de Omgevingswet heeft geen consequenties voor de gemeentelijke rioolheffing. Gemeenten blijven dan ook (jaarlijks) een aparte belastingverordening voor de rioolheffing vaststellen, want belastingregels mogen niet in het omgevingsplan worden opgenomen. Het huidige GRP en, na 2026, het Water- en klimaatadaptatieprogramma vormt de onderbouwing van de hoogte van de rioolheffing. Ten behoeve van de besluitvorming van het nieuwe WKP worden de consequenties voor de rioolheffing uitgewerkt, waarbij diverse scenario's worden voorgelegd. Daarvoor wordt ook onderzocht wat de maatschappelijke kosten en baten van de verbrede rioolheffing en de legitimatie voor het verhalen van de kosten voor klimaatadaptatiemaatregelen op de burger zijn.

In afgelopen jaren is er meer helderheid gekomen over hoe klimaatadaptatie in relatie tot de rioleringszorg moet worden gezien en welke kosten van klimaatadaptatie toegerekend kunnen worden aan de rioolheffing. Uit analyse blijkt dat een groot deel van de kosten van klimaatadaptatie toegerekend kan worden aan de rioolheffing. Een deel van de exploitatiekosten van het lopende RWW programma worden al toegerekend en verhaald via de rioolheffing. Werkzaamheden op het gebied van hitte en waterveiligheid mogen niet worden toegerekend.

Het wel of niet mogen toerekenen aan en verhalen van kosten via de rioolheffing hangt af of er een relatie is met de invulling van de wettelijke zorgplichten voor het afvalwater, hemel- en grondwater.

Vooralsnog worden de programmaorganisatie Weerwoord en een tweetal subsidieregelingen op klimaatadaptatie nu gedekt via de rioolheffing, de investeringskosten worden nu apart gedekt via de groenagenda. Als de lijn wordt ingezet om kosten van klimaatadaptatie meer (voor zover wettelijk toegestaan) te verhalen via de rioolheffing dan wordt daarmee:

- De structurele opgaven op het gebied van klimaatadaptatie voorzien van een structurele dekking.
- Zekerheid gebracht in de keten van fysieke projecten: dekking van opgaven is altijd tijdig voorzien, mee koppelen van klimaatadaptatie in projecten wordt daarmee mogelijk, essentieel voor succesvolle borging van programma Weerwoord.
- Vijfjaarlijks helderheid geboden over kosten en dekking van de opgaven op het gebied van klimaatadaptatie aan gemeenteraad en de Rotterdammer via vaststelling van het WKP, naast jaarlijkse voortgangsrapportages

Deze lijn heeft verder tot gevolg dat:

- Het RWW in de toekomst geen beroep doet op financiering via het jaarlijkse investeringsvoorstel en er ruimte ontstaat voor andere prioriteiten.
- De hoogte van rioolheffing gaat stijgen. Hoeveel dat moet zijn en per wanneer wordt nader uitgewerkt bij het opstellen van het WKP.

Meerjarige ontwikkeling van de rioolheffing: voorstel voor 2026

De lijn met betrekking tot de ontwikkeling van de rioolheffing door te zetten voor 2026. Voorstel om de rioolheffing in 2026 te laten stijgen met € 6,- + CPI. Hiermee kunnen de kosten voor investeringen en exploitatie grotendeels worden gedekt.

4. Juridische consequenties

Het vaststellen van een GRP is onder de Wet milieubeheer de bevoegdheid van de gemeenteraad. De Omgevingswet is in werking getreden per 1 januari 2024. Onder de Omgevingswet is het opstellen van een GRP niet meer verplicht zoals dat wel was onder de Wet milieubeheer. Het besluit om de looptijd van het GRP met één jaar te verlengen is onder de Omgevingswet ook een bevoegdheid van de gemeenteraad.

In de memorie van toelichting bij de Omgevingswet is beschreven dat de wetgever positief is over het gemeentelijk rioleringsplan. In de Memorie van Toelichting wordt gesteld: *"Het GRP stelt gemeenten in staat het beleid en de maatregelen die worden opgesteld om de taken op het gebied van stedelijk afvalwater (volgens uit de richtlijn stedelijk afvalwater), afvloeiend hemelwater en voor het treffen van grondwatermaatregelen na te komen en in samenhang te beschrijven. Het stimuleert gemeenten het rioolstelsel op orde te houden en maakt aan burgers en bedrijven inzichtelijk wat zij op dit gebied van de gemeente kunnen verwachten. Ook bevordert het gemeentelijk rioleringsprogramma een goede beleidsafstemming tussen gemeenten en waterschappen en maakt het de besteding van de rioolheffing transparant"*.

Het voorstel is dan ook om na het inwerking treden van de Omgevingswet periodiek een Water- en klimaatadaptatieprogramma op te stellen en vast te laten stellen door het College van B&W en de gemeenteraad.

Het bijbehorende ontwerpbesluit bieden wij u hierbij ter vaststelling aan.

Burgemeester en wethouders van Rotterdam,

De secretaris,

G.J.D. Wigmans

De burgemeester,

C.J. Schouten

Ontwerpbesluit

De Raad van de gemeente Rotterdam,

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 17 december 2024

besluit:

1. Akkoord te gaan met de integratie van het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) en het Rotterdams Weerwoord (RWW) in een nieuw Omgevingsprogramma Water en Klimaatadaptatie als vrijwillig omgevingsprogramma onder de Omgevingswet, in dit programma krijgen ook de periodieke evaluatie en bijstelling een plek;
2. Akkoord te gaan met een verlenging van de looptijd van het GRP 2021-2025 met één jaar tot en met 2026. Daarbij akkoord te gaan om de in 2021 geaccordeerde ontwikkelingslijn van de rioolheffing door te zetten voor 2026: stijging met € 6,- + CPI;
3. Akkoord te gaan om binnen het stelsel van de omgevingswet het GRP als instrument in stand te houden en dit uit te breiden tot het Omgevingsprogramma Water en klimaatadaptatie;
4. Akkoord te gaan met het versturen van de concept Raadsinformatiebrief en het concept Raadsbesluit aan de gemeenteraad.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van

De griffier,

I.C.M. Broeders

De voorzitter,

C.J. Schouten